

<https://helda.helsinki.fi>

Jokainen lääkäri tarvitsee päihdelääketiedettä

Stenius-Ayoade, Agnes

2022

Stenius-Ayoade , A , Häkkinen , M , Kuurne , K , Kuikanmäki , O , Kuru , E , Simojoki , K ,
Kantonen , J & Putkonen , H 2022 , ' Jokainen lääkäri tarvitsee päihdelääketiedettä ' ,
Suomen lääkärilehti , Vuosikerta. 77 , Nro 9-10 , Sivut 378-379 . <
<https://www.laakarilehti.fi/pdf/2022/SLL9-10-2022-378.pdf> >

<http://hdl.handle.net/10138/342847>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Agnes Stenius-Ayoade

LKT, yleislääketieteen erikoislääkäri, ylilääkäri
Vantaan kaupungin päihde- ja mielenterveyspalvelut

Margareeta Häkkinen

LKT, terveydenhuollon erikoislääkäri, päihdelääketieteen erityispätevyys, ylilääkäri
A-klinikka Oy ja THL

Kaisa Kuurne

psykiatrian ja yleislääketieteen erikoislääkäri, päihdelääketieteen erityispätevyys, ylilääkäri
Helsingin psykiatria- ja päihdepalvelut

Outi Kuikanmäki, LL

päihdelääketieteen erityispätevyys, kehittämisylilääkäri
Diakonissalaitoksen Hoiva Oy

Erja Kuru

päihdelääkäri
Espoon Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Kaarlo Simojoki

terveydenhuollon erikoislääkäri, lääketieteellinen johtaja ja päihdelääketieteen työelämäprofessori
A-klinikka Oy ja Helsingin Yliopisto

Jarmo Kantonen

LT, lääketieteellinen johtaja, ylilääkäri
Diakonissalaitoksen Hoiva Oy

Hanna Putkonen

ylilääkäri, dosentti
HUS, Aivokeskus, Riippuvuuspsykiatria

ADOBE/AOP

Jokainen lääkäri tarvitsee päihdelääketiedettä

Päihdelääketieteen koulutusta tulee parantaa,
ja alasta on tehtävä erikoisala.

KIRJALLISUUTTA

- 1 Huumeriippuvuuskien hoidon ja kuntoutuksen psykososiaaliset menetelmät Palveluvalikoima, STM051:00/2020.
- 2 Riippuvuussairauksien hoidon ja kuntoutuksen psykososiaaliset menetelmät osa 1: Alkoholiriippuvuus. Palveluvalikoima, STM, 2020.
- 3 THL. Päihdetilastollinen vuosikirja 2020 - Alkoholit ja huumeet. Suomen virallinen tilasto 2021.
- 4 European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Drug-related deaths and mortality in Europe: update from the EMCDDA expert network. Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2019.
- 5 Magnusson M, Häkkinen M. Päihdeongelmaisten avunsaantia uhkaa näkömätön kynnyks. Suom Lääkäril 2021;76:2214–5.
- 6 Printz A, Gustafsson E, Hindberg L, Branting M. Från delar till helhet - En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet. SOU 2021:93.

HUUMERIIPPUVUUS ON VAKAVA, elinikää lyhentävä oireyhtymä, jonka hoitoon on lääketieteellisiä keinoja.

Näin sanoo Terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto Palko. Puutteellinen hoito tai hoidon epääminen loukkaa Palkon mukaan ihmisoikeuksia ja -arvoa. Neuvosto on myös todennut, että todetut mielenterveyshäiriöt pitää hoitaa yhtä aikaa alkoholiriippuvuuden hoidon tai kuntoutuksen kanssa (1,2).

Alkoholin tilastoitu kulutus ja siihen liittyvien ongelmien esiintyvyys pienenevät Suomessa koko 2010-luvun (3). Samanaikainen huume-sairauksien hoitajaksot sairaaloiden vuodeosastoilla lisääntyivät. Laitosmuotoiset vieroitus- ja kuntoutusjaksot kuitenkin vähenevät (3).

On huolestuttavaa, että päihdehäiriöiden lisääntyessä hoito perustasolla vähenee. Huumeasainekuolemat ovat lisääntyneet huomattavasti (3), ja kansainvälisessä vertailussa Suomessa kuolee järkyttävän paljon nuoria huumeisiin (4).

Päihderiippuvaiset saavat silti muita huonompaa kohtelua ja hoitoa (5). He jäävät heitteille.

Ymmärrys lisääntynyt

Historiallisesti päihdehuolto on Pohjoismaissa painottunut sosiaalihuoltoon.

Kun ymmärrys riippuvuussairauksista on lisääntynyt, on tullut yhä selvemmäksi, että riippuvuussairauksia tulee hoitaa näyttöön perustuvilla lääketieteellisillä menetelmillä. Emme voi olettaa, että sosiaalihuolto saa ihmisen päihdeettömäksi ilman oikeutta terveydenhuollon palveluihin. Nuoretkaan eivät tällä hetkellä pääse tutkimuksiin ja hoitoon, jos käyttävät päihteitä.

Tämä ei ole perusteltua. Toimeentuloon, asumiseen ja arjen tukeen liittyvät ongelmat näyttävät tuki joskus riippuvuuden hoitoa kiireisempinä. Potilasryhmälle kuuluu silti näyttöön perustuva hoito.

Lääkäreiden asema sosiaalihuollon päihdepalveluiden yksiköissä on nykyään epäselvä ja ongelmallinen. He jäävät helposti lääkehoidon konsulteiksi ja kumileimasimiksi, vaikka heillä on lääketieteellinen vastuu koko hoitoprosessista.

Ruotsin ehdotus

Ruotsissa julkaistiin joulukuussa 2021 ehdotus, jossa päihdehoidon järjestämisvastuu siirtyisi

kunnilta maakunnille ja terveydenhuollon vastuulle (6).

Uudistuksen tavoite on selkeyttää vastuuta ja luoda edellytykset psykiatristen sairauksien – myös riippuvuussairauksien – samanaikaiseen hoitoon. Tämä tehdään riippumatta siitä, toteutetaanko hoito lääkkeellisillä, psykologisilla, psykososiaalisilla tai muilla menetelmillä. Sosiaalipalvelut keskittyisivät etsivään työhön, toimeentuloon, asumiseen ja työllisyyteen liittyviin palveluihin (6).

Suomessakin tarvitaan selkeä linjaus riippuvuussairauksien hoitovastuun kuulumisesta terveydenhoitoon. Epäselvä vastuunjako sosiaalihuollon, psykiatrian ja perustason välillä johtaa pompotteluun.

Kun integroitua sote-rakenteita suunnitellaan hyvinvointialueilla, on varmistettava oikeus hoitoon. Potilaat eivät saa joutua siirrettäviksi sosiaali- ja terveystieteiden välillä, vaikka heillä olisi päihdeongelmia. Lisävaikeuksia tuottavat päihdehäiriöihin liittyvä stigma ja riippuvuussairauksien osaamisvajee lääkärinpuolella.

Päihdelääketieteestä erikoisala

Jotta terveydenhuolto pystyy ottamaan vastuun päihdehoidosta, osaavia lääkäreitä on oltava riittävästi.

Tämä toteutuu, kun päihdelääketieteestä tehdään erikoisala ja sen lääkäreillä on tavanomainen uramahdollisuus. Erikoisalana päihdelääketieteen arvostus, kiinnostavuus ja houkuttelevuus korjaisivat vähitellen päihdelääkärivajetta. Nyt sitä paikataan vuokralääkäreillä. Vaikka he ovat koulutettuja, he eivät osallistu kehittämiseen. Hoidon jatkuvuus ja aito moniammatillisuus kärsivät.

Päihdelääketieteen koulutusta tulee myös parantaa peruskoulutuksessa ja erikoistumisvaiheessa. Perustasolla päihdelääketieteen osaamista tarvitaan useissa lakisääteisissä tehtävissä, kuten ajoterveysarvioissa ja lastensuojelun tarvitsemassa päihdearvioissa. Erikoisaloista jokaisella hoidetaan päihteitä käyttäviä henkilöitä.

Ehdotamme päihdepalveluiden tai päihde- ja riippuvuuspsykiatrian käytännön jaksoa kaikille koulutettaville lääkäreille. Ohjattu ja hyvin suunniteltu työskentelyjakso tulisi hyväksyä osaksi erikoislääkärin koulutusta.●

Näkökulma-palstalla julkaistavien kirjoitusten enimmäispituus on 5 000 merkkiä. Toimitus lyhentää kirjoituksia tarvittaessa. Palstalle tarkoitettuja kirjoituksia lähetetään osoitteeseen laakarilehti@laakarilehti.fi